

Til Social- og Integrationsudvalget samt Grønlandsudvalget

Allerførst tak for en konstruktiv dialog ved mødet med udvalgene den 8. september 2016. På mødet opfordrede udvalgsmedlemmer os til at komme med et opfølgende skriv, hvor vi, som samarbejdende organisationer, der beskæftiger sig med socialt udsatte grønlandere i Danmark, giver vores bud på, hvordan området skal prioriteres fremover.

På mødet fremførte vi to hovedpointer:

- 1) Socialt udsatte grønlandere er en meget udsat gruppe i Danmark. Det dokumenteres blandt andet i Socialforskningsinstituttets rapport *Grønlandere i Danmark* fra 2015. Rapporten viser, at på stort set alle områder, fx beskæftigelse, uddannelse og indkomst scorer grønlandere som samlet gruppe lavere end andre danskere – også efter en årrække i landet. Samtidig scorer grønlandere som gruppe højere på en række negative områder, fx antallet af anbragte børn, omfang af offentlig støtte, kriminalitet mv.
- 2) Allerede i dag står indsatsen ikke mål med de sociale problemer, som udsatte grønlandere i Danmark har. Samtidig står vi fra 2017, og med afslutningen af Strategien for udsatte grønlandere i Danmark, over for en nedgang i den offentlige støtte til den indsats, der er helt afgørende ift. at mindske udsathed for grønlandere i Danmark.

Siden 2013 har der været arbejdet med 'Strategien for socialt udsatte grønlandere' i byerne Aalborg, Aarhus, Esbjerg, Odense og København. Det overordnede fokus har været at sikre en helhedsorienteret indsats for målgruppen, og der er implementeret nye indsatser og samarbejdsmodeller på tværs af den kommunale, frivillige og private indsats. Det vil sige, at byerne har styrket indsatsen bredt set, ift. misbrugsbehandling, den boligsociale indsats, beskæftigelsesrettede indsats, indsatsen for børn og familier m.v. Strategien afsluttes i 2016. Det har taget tid og ressourcer at opbygge en fælles indsats på tværs af NGO'er og kommuner, og det vil være katastrofalt, hvis dette arbejde går tabt.

I 2016 er der i regi af de Grønlandske Huse iværksat en indsats for nytilflyttere fra Grønland. En indsats, vi ser som et væsentligt skridt for at sikre, at grønlandere, der flytter til Danmark, får en god start på livet her og at vi dermed forebygger den sociale deroute mange grønlandere desværre oplever, når de flytter her til landet.

Forudsætningen for, at vi som private aktører, kan spille en aktiv rolle i at bevare den eksisterende indsats, herunder den indsats der er udviklet og etableret i strategiperioden, er, at vores indsats understøttes finansielt.

Vi vil derfor i forbindelse med finanslovsforhandlingerne pege på, at støtte til den eksisterende og virksomme indsats prioriteres, fremfor at området tilføres midler til afprøvning af nye metoder. Det er summen af de eksisterende indsatser - som de skitseres nedenfor - der er afgørende for at bekæmpe udsathed blandt grønlandere.

23. sept. 2016

De områder, vi mener bør prioriteres, er: fastholdelse af indsatsen for nytilflyttede grønlandere i regi af De Grønlandske Huse, fastholdelse af de eksisterende tilbud til socialt udsatte grønlandere samt fastholdelse af vidensopsamling og videndeling på området.

Vi ønsker at pege på følgende konkrete Indsatser:

- Fortsat tidlig, forebyggende indsats til gavn for nytilkomne grønlandere i De fire Grønlandske Huses regi efter 2017. At husenes specialviden og direkte kontakt til Grønland bliver brugt aktivt; 1 million kr. årligt til hvert hus fra 2017.
- Fjernelse af de nedskæringer, der sker på det grønlandske område f.eks. indsatsen på Koføeds Skole. 800.000 kr. fra 2017.
- Afsættelse af en pulje til fortsættelse af grønlandssproget behandlingsindsats for grønlandere på Frederiksberg Centeret; 1,2 million kr. årligt fra 2017.
- Fortsat tidlig og forebyggende indsats for sårbare unge grønlandske mødre i Foreningen Grønlandske Børns regi; 800.000 kr. årligt fra 2017.
- Fastholdelse og udbygning af netværks – og vidensarbejde via Socialt Udviklingscenter SUS, herunder netværk for aktørerne på området socialt udsatte grønlandere, fastholdelse og udvikling af digital vidensplatform om socialt udsatte grønlandere i Danmark samt vidensdeling og koordination af indsatser på tværs af NGO'er på området; samlet 800.000 kr. årligt.

Samlet set vil en støtte på ca 7,6 mio. kr kunne fastholde indsatsen på nuværende niveau.

Følgende vil de relevante organisationer kort redegøre for indhold og betydning af de nævnte indsatser:

Med venlig hilsen

Koføeds Skole

Frederiksberg Centeret

De fire Grønlandske Huse i Danmark

Socialt Udviklingscenter SUS

Foreningen Grønlandske Børn

København d. 22. september 2016

Til Social- og Integrationsudvalget samt Grønlandsudvalget

Oversigt over konkrete indsatser i De Grønlandske Huse 2016 – 2017. Tidlig og forebyggende indsats til nyankomne grønlandske borgere, som vi ønsker forsætter efter 2017.

Fælles projekter 2016 – 2017: Fælles database til registrering af borger henvendelser i vores sociale afdelinger, metodeudvikling, informationshjemmeside vedrørende flytning imellem Grønland og Danmark samt en styrket vidensdeling på tværs af husene.

København:

Mentor projektet Ilik, som formidler kontakt imellem frivillige mentorer og grønlandske mentees er styrket i 2016. Ilik bliver benyttet af unge og ældre og er en frivillig koordineret støtte med en fast plan og målsætning for den enkelte. Der er pt. 3 forløb i gang og 12 frivillige mentorer tilknyttet projektet med hver deres kompetencer.

Odense:

Særlig inklusionsindsats for grønlandske borgere i Odense, Esbjerg, Vejle, Svendborg (på sigt Kolding). Tilbuddet retter sig mod ny tilflyttere eller borgere, der har opholdt sig i landet i max 3 år, med behov for en "håndholdt" indsats: Dvs. hjælp til at finde rundt i forsørgelsessystemet, boligsøgning, jobsøgning, oplysning om rettigheder, og pligter, særlig tilpasset undervisning for at klare udfordringer i Danmark, hjælp til møder med myndigheder, henvendelser til / fra kommuner m.m., samt mulighed for at møde ligesindede i et netværk f.eks. ved hjælp af frivillige mentorer.

Indsatsen sker i tæt samarbejde med kommunerne i Danmark og Grønland. Det vægtes at samarbejdspartnere - både offentlige og private - er klædt godt på, så de hurtigt kan yde den rigtige indsats til nye grønlandske borgere.

Aalborg:

Projektets formål er overordnet, at være medskabende til et inkluderende miljø for unge (17-30 årige) grønlandere i Aalborg. At møde de unge der hvor de er i deres liv, og anerkende de problematikker som de måtte have - Problemer med at opretholde skolegang/arbejde, problemer med misbrug, ensomhed, traumer, kedsomhed. Problemer med at begribe eget ståsted/livssituation, samt oplevelsen af meningsløshed i det moderne samfund de er en del af og håndtering af denne oplevelse.

Generelt kan projektets formål kategoriseres som identitetsarbejde. Udvikling/forståelses af egen identitet og livsfortælling.

Århus:

Nytilkomne grønlandere i Region Midtjylland har koncentreret sig om især de større byer i regionen. Derfor har vi med inklusionsindsatsen styrket den opsøgende og håndholdte indsats især i Randers og Viborg, således at der både i Viborg og Randers er en medarbejder fra Det Grønlandske Hus.

Desuden har vi med inklusionsmidlerne etableret et strakstilbud i form af psykologbistand, hvor nytilkomne grønlandere kan få tilbudt op til 5 sessioner af 1,5 times varighed.

Inussiamertumik inuulluaqqusilunga – Med venlig hilsen

De Grønlandske Huse i Danmark

Kofoeds Skole er 6. september 2016 – af Københavns Kommune - blevet orienteret om, at som en del af omlægningen af satspulje midlerne, vil der ikke længere tilgå penge til opretholdelse af Miteq. Det drejer sig om 417.000,- kr. årligt.

En bevilling på 800.000,- kr. falder desuden væk i 2018. Dette vil også være med til at reducere den sociale indsats for udsatte grønlandere.

Miteq blev startet som en del af storby puljen og er efterfølgende finansieret via en bevilling på finansloven, som er udmøntet via Københavns kommune.

Miteq er et botilbud med kapacitet til 5 udsatte grønlandske kvinder, hvori social støtte, terapi og efterværn er en del af indsatsen. Kvinderne kommer ofte med komplekse sociale problemer f.eks. misbrug, hjemløshed, voldsofre og ofte traumatiseret på anden måde. Dette er blandt andet dokumenteret i en rapport udarbejdet af Rådet for socialt udsatte.

(<http://www.udsatte.dk/dyn/resources/Publication/file/6/76/1457690032/socialt-udsatte-groenlandske-kvinder-i-danmark.pdf>)

Udsatte grønlandere i Danmark er en særlig udsat gruppe, som kræver en særlig opmærksomhed og indsats.

Bortfaldet af bevillingerne vil betyde en svækkelse af indsatsen overfor udsatte grønlandere i Danmark.

Robert Olsen

Forstander

Kofoeds Skole

Fastholdelse af en grønlandssproget behandlingsindsats i forhold til misbrug af alkohol og hash blandt herboende grønlændere – ved behandlingsinstitutionen Frederiksberg Centeret i KBH.

Blandt udsatte grønlændere i Danmark er der et udbredt misbrug af alkohol og hash, der er direkte medvirkende årsag til at fastholde den enkelte i en dårlig social situation – til skade for både den enkelte og samfundet som helhed. Misbruget er oftest sammenhængende med parallelle eller bagvedliggende problematikker, som overgreb, barndomstraumer, ingen eller dårlige boligforhold samt arbejdsløshed og social marginalisering.

Før man kan iværksætte en egentlig rehabiliteringsproces, der i sidste ende kan løfte den enkeltes sociale ståsted, er man nødsaget til at adressere misbruget. Misbruget er primært, forstået på den måde, at så længe en grønlandsk borger har et aktivt misbrug af hash eller alkohol, giver det ikke mening at snakke job eller boligforhold, ligesom et aktivt misbrug også udelukker borgeren fra terapeutisk eller psykiatrisk hjælp.

Vi lægger stor vægt på det nødvendige i at møde målgruppen på dennes præmisser, og derfor er behandlingstilbuddet tilrettelagt på grønlandsk og varetages af grønlandske terapeuter. Når man skal behandle et misbrug og de bagvedliggende følelsesmæssige skader og ubalancer, sker det bedst på borgerens eget sprog og med forståelse for borgerens kultur. Det er derfor uhyre vigtigt, at dette tilbud bevares fordi det sikrer en hjælp til borgerne, som de ikke ellers ville kunne få. Erfaringerne fra de kommunale alkoholbehandlinger, er da også at man her ikke kan rumme eller nå denne målgruppe.

På Frederiksberg Centeret har vi arbejdet med denne målgruppe og deres misbrug siden 1995, heraf de sidste 14 år i samarbejde med København Kommune, som en del af storbyspuljen og en efterfølgende finanslovsbevilling, der hidtil er udmøntet via Københavns Kommune. Vi har årligt kontakt med omkring 80 grønlandske borgere fra hele landet, hvoraf langt størstedelen motiveres til en ændring af deres misbrug til det bedre.

Vi er i 2016 blevet ramt af en besparelse i Københavns Kommunes budget på Kr. 300.000,-, hvilket har betydet en forringelse af tilbuddet bl.a. til personaledekning i behandlingsindsatsen samt i forhold til familieinddragelse i behandlingsprocessen. Ydermere er vi den 6. september 2016 af Københavns Kommune blevet orienteret om, at grundet en omlægning af satspuljemidlerne, vil der fra 2017 ikke være midler til at opretholde behandlingstilbuddet. Den samlede besparelse vi i givet fald rammes af er på kr.1.200.000,- årligt fra januar 2017.

Konkret betyder dette, at såfremt der fremadrettet ønskes opretholdt et tilbud om grønlandsk sproget misbrugsbehandling, er et finansieringsbehov på kr. 1.200.000 årligt. I modsat fald kan hele behandlingsindsatsen bortfalde i starten af næste år.

Videreføres tilbuddet ikke, vil det betyde at en stor del af de udsatte grønlændere ikke vil kunne få hjælp til deres misbrug, og i bedste fald slet ikke i samme omfang som nu. Dermed vil der være en større del af målgruppen, som alene af den årsag, ikke vil kunne hjælpes videre i en rehabiliteringsproces, og dermed fortsætte med at være en væsentlig udgift for det danske samfund såvel menneskeligt som økonomisk.

Morten Dalsgaard, Direktør for Behandlingsinstitutionen Frederiksberg Centeret

Fastholdelse af tilbud til sårbare grønlandske mødre

Foreningen Grønlandske Børn har siden 2014 mødregrupperne Anaanat for sårbare grønlandske mødre i Århus, Esbjerg, København og Aalborg. Målet er at styrke mødrene og familiernes ressourcer og hermed at understøtte børnenes trivsel og alderssvarende udvikling. Finansieringen af tilbuddet ophører med udgangen af 2016.

Udsatte grønlandske kvinder har brug for et særligt tilbud

Mødre, som deltager i mødregrupperne, er kommet til Danmark inden for de seneste 2-3 år. Mødrene har brug for støtte til at håndtere en social udsathed, der typisk kommer til udtryk ved et eller flere af følgende udfordringer:

Mødrene har ingen eller begrænset uddannelsesbaggrund og mangler netværk. De har en meget begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet. De lever alene eller i ustabile parforhold. De har sporadisk familiekontakt og ingen eller ganske få venskaber. De er ikke trykke ved myndigheder og har svært ved at orientere sig i det kommunale system og øvrige tilbud i lokalområdet.

Erfaringer fra sundhedsplejen i København, Århus, Aalborg og Esbjerg viser, at mødrene ofte ikke tager imod de traditionelle tilbud fra kommunen. Det betyder, at kvinderne ikke får den rette hjælp i tide, og at kommunens fagprofessionelle sjældent har held med at få adgang til at yde forebyggende støtte.

Anaanat er ikke bare en gevinst for mødrene – også for kommunen

Det er erfaringen, at Anaanat bygger bro mellem mødrene og det kommunale system. Gennem projektet har sundhedsplejerskerne fået bedre mulighed for at få kontakt til familierne og støtte mødrene i stimulering af det lille barn, samt at kunne opfordre til fx at følge vaccinationsprogrammer, lægetjek, motivere til indmeldelse i institution mv. Det har resulteret i tidligere sprogscreening og støtte til to-sprogede børn og understøttet, at ældre søskende bliver tilmeldt fritidstilbud. Desuden kommer tandplejen tidligere på banen, ligesom vejen banes for indsatser med hjemmehos-pædagoger og familierådgivning, hvor der er behov for det.

Det betaler sig at drive netværk for grønlandske mødre og deres familier

En kortlægning af grønlændere i Danmark viser, at tre gange så mange grønlandske børn modtager sociale foranstaltninger i forhold til danske børn. Blandt de voksne er der fem gange så mange grønlændere end danskere, der modtager offentlig støtte, kun 35 procent i beskæftigelse, gennemsnitligt er indkomsten blandt grønlændere kun 60 procent af danskernes gennemsnitsindkomst m.v.¹

Med andre ord er der en særlig risiko for sårbarhed for grønlændere i Danmark. Det har store menneskelige såvel som samfundsøkonomiske omkostninger at leve på kanten af samfundet², og på den anden side er der store gevinster ved at arbejde forebyggende.

Anaanat er udviklet og etableret og evalueret med støtte fra Den Obelske Familiefond. Denne støtte ophører med udgangen af 2016. Der er således allerede investeret i at udvikle og evaluere en indsats for udsatte grønlandske mødre og småbørnsfamilier i Danmark. Det vil kræve 800.000 kr. årligt at videreføre indsatsen på nuværende niveau.

Puk Draiby, generalsekretær Foreningen Grønlandske Børn

¹ Baviskar, Siddharta (2015): Grønlændere i Danmark, SFI

² Skandias samfundsøkonomiske beregningsmodel på *Udenforskabets pris*² viser eksempelvis, at omkostningerne ved, at 8,2 % af børnene i en årgang får et liv præget af såkaldt udenforskab, er 72,3 mia. DKK (opgjort for en årgang). Ved udenforskab forstås et liv præget af ledighed, misbrugsproblemer eller alvorlige psykiske lidelser.

Fastholdelse og udbygning af netværks – og videnarbejde via Socialt Udviklingscenter SUS

Den forholdsvis lille gruppe af socialt udsatte grønlændere, der lever i Danmark, er spredt ud i landet. Kun en fjerdedel bor i landets fem største kommuner. Fordi målgruppen er forholdsvis lille og har meget komplekse problemstillinger, er det vanskeligt for den enkelte kommune at opbygge et tilstrækkelig viden- og metodegrundlag. Det er afgørende, at landets (forholdsvis få) fagprofessionelle deler viden og erfaringer om målgruppen på tværs af kommunegrænser, således at målgruppen oplever den bedst mulige støtte og hjælp til den komplekse livssituation, de befinder sig i. Socialt Udviklingscenter SUS har gennem en årrække sat fokus på det vigtige netværks- og videnarbejde til fordel for socialt udsatte grønlændere med udgangspunkt i følgende initiativer, som SUS anbefaler fortsættes:

Etablering og drift af et nationalt vidennetværk.

SUS har siden 2005 drevet et netværk for aktørerne på området socialt udsatte grønlændere. Netværket mødes to gange årligt på et todages netværks- og uddannelsesmøde. Formålet med netværket er at samle feltet og skabe et inspirationsforum for medarbejderne, der sikrer konkret og praksisnær erfarings- og videnudveksling, kompetenceudvikling og udvikling af indsatser for socialt udsatte grønlændere. I løbet af de 11 år netværket har eksisteret er tilslutningen til møderne stadig stigende og netværket består i dag af ca. 100 medarbejdere på tværs af hele landet.

Fastholdelse og udvikling af digital videnplatform om socialt udsatte grønlændere i Danmark

SUS ønsker at fortsætte udviklingen af den eksisterende digitale videnplatform om socialt udsatte grønlændere i Danmark. Platformen sikrer videndeling på tværs af offentlige og private aktører samt nye aktører på området. Det er centralt at platformen holdes ajour og at der samles viden om pågående initiativer. Derudover servicerer platformen journalister, studerende og andre interessenter, hvilket er med til at udbrede kendskabet til den særlige udsathed, der eksisterer for denne målgruppe.

Vidensdeling og koordination af indsatser på tværs af NGO'er på området;

Erfaringen er, at videndeling og koordination mellem relevante NGO'ers indsatser historisk set har været svær på området. Det er af afgørende betydning, at der findes en videnenhed på området, der har overblik over lokale initiativer og resultater heraf.

Spredning af strategien til andre kommuner

Med udgangspunkt i ovennævnte videndeling aktiviteter og gennem opsøgende arbejde, vil SUS understøtte at de kommuner, der ikke var omfattet af strategien, men som oplever udfordringer med socialt udsatte grønlændere præsenteres for de virksomme metoder, der blev udviklet af de fem kommuner under Strategien for socialt udsatte grønlændere.

Maria Lincke Jørgensen, chefkonsulent Socialt Udviklingscenter SUS